

ادبیات عمومی و علمی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۳

سنه : ۲ ۲۰ رمضان ۱۳۳۶ جمعه‌ایرتی ۲۹ خزان ۱۹۱۸ نومرو ۴۲ — ۷۴

احمال و فکر

ترجمه‌نك غلبه و مظهریتی

برملتک غلبه ایتجه‌سی ایچون لسانک‌ده مظهر اوله‌سی شرطدر. روسیه ، برچوق ملل واقوامی تمثیل و تجنیس ایتدی . بریره کیردیکی وقت اورایه لساتی‌ده ادخاله چالشدی . روس لسانی احتیاجات عصریه‌یه موافق برحاله کلدی . بودیل ایله هر یکی فکر افاده ، هر یکی مضمون بولسانله ادا اولونیوردی . انگلیزجه ، فرانسزجه ، آلمانجه هیچ بر عبارت اساسیه یوقدی که موسقوفجه‌یه قابل نقل و ترجمه اوله‌سون . روس دیلی ، هر منور و دانشمندی ، حتی هر متفکری السنه سائره‌یی اوکره نمدن وارسته براقیوردی . حلول و نفوذ ، فتح و تسخیر ، یالکز سیف ایله اولماز ، لسانله‌ده اولور . روس عرفانک حضورنده سرفرو ایدرم . آلمان ، فرانسز ، انگلیز ، ایتالیان ، اونلردن صوکره روس پک کری قالماز . هر بیوک روس مرکز ، برده روس مقر عرفاندر . [قزان] کی اوزاق شهرلرده بیله دارالفنونلر وار . روس ایلنده چیقان غزته‌لر ، [تایمس] لرله قابل مقایسه‌در . روسیه‌نک هریرنده کوزل کوزل و پک مفید مجموعه‌لر چیقیور . قادینلر او قویور . هر کس ، برغدای عرفان

شرقی [۱]

جمال شیوه کاره باق
کمال کردکاره باق
خیالی؛ کور وجودده
نقرات

جمال شیوه کاره باق
نهدر او کوزده کی فسون؟
باقچه محو اولور سکون
اولنجه طالب جنون
جمال شیوه کاره باق

مصطفی رشید

[۱] استاد شهر یمن افندی «هزام» دن بسته لاشدر.

مزج اوزان

نسل اخیر، یارز و مطرد آهنکاره تحمل ایده میور؛ طوتولاماز کی، مبهم کی طوران فقط حقیقتده غایت ریاضی قواعدده استناد ایدن بروزن ایستیور؛ اختیارلر نه دیرسه دیسین، آتی دائماً ماضیدن دها حساس و کوزل. نه هجه وزنك بواشه و يك قیده سزلفی نه ده عروضاك، صیم صیق قوستومی چکیلیور. برنجیسنی براز طارامق طویلایمق، ایکنجیسنی ده انجیتمه دن کنیشله تمك چاره لرینی کچن مقاله میده عرض ایتش ایدم.

مع مافیه قاعده لری یازیویرمك دکل، بونلری اولاشاعرلر مزه صوکر ا قارئلر مزه سودیرمك لازم. مملکت مزده، کوزینی آچوب قاپایوب برکرده یوتقونان هر ذات، عقلنه ایلک کلن فکری طاله قبول ایتدیرمه به قالیشدیغندن هر کس یکیلکه دشمن کسلدی. کندیمدن ده حس ایدیورم که بومسئله ده قارئلر حقلیدر. بوکا قارشی ایکی سلاح قوللانیورم: بری، تکلیفمک کینی دکل بونون نمایلات بشریه به و علم الروح قواعدینه مطابق اولسی کیفیت. باشقه تعبیرله عرض ایدهیم: مادام که بشر، شیده ال

کوزه‌لکه کیدن بولی ، برنجیسی ذوق سایبی ایله فقط بوقلایه بوقلایه ، ایکنجیسیده ذکاتی سایه سنده محاکمه
ایدرك بولق قابلیتنده در ؛ بنده کزده شاعرلر مژك ایزلرینی تدقیق ایدیورم ، حسباً کیتدکاری بولی
خیزیورم ؛ اوقدر ! یوقسه مجدداً حدم دکدر : استقبالدیه مطلقاً وارایلاق بو مرحله یه اکر
معروضاتم نظر دفته آلنیرسه شیمدین واصل اولونابیلیر ... دیورم . - ایکنجی سلاح : ذوقلر ،
فردلره کوره متحولجه بولندیقندن تکلیفمک قادروسی برار کنیش طوتم ؛ مثلاً بعضلری قوصرال
برطاقی ده اسمردن حظ ایدر ، فقط مجوزهلری کیمسه بکنمدهکی ایچون ، دیدمکه ، عجه وزنک
فالسوسندن عروضک استبدادن قورتولامده وارسین برقصی عروضة برقاچ وزن علاوه ایتمکله
اکتفا ایتمسین اوتیه کیلرده مصراعلرینی عرض ایتمدیکم طرزده درله یوب دوزاته رک دیکنه بیلیر حاله
قویسونلر . متوسط طلرده بوایکی منته اراسنده ایستدیکی طریقی بکنمسین شو قدرکه برعجوزه قدر
آهنکسز اولما سینلر . - فقط بنده کزک فکریمی صورارسه کز مادم که طاراجق اولسه ده پک شیرین
عروضم وار اونی توسیعه ایشه باشلامق قولاقلمزه دها ملایم کایر . باشلا یورم افندیم :

اوزان عس وضاك منبعلى

1

بسیع .
۱ — دائرہ مؤلفہ [اوچ تام و بر یارم جہ] .
بوترزك بلا فاصله تكرريني قبول ايتديكى اجزا مفاعيلن ، مستفعلن ، فاعلاتن ، مفعولات
[يعني دوت مفاعيلن ديزه رسه ك بحر هزج ، و دوت مستفعلن بحر رجز ، دوت فاعلاتن ده رمل اولور .
فقط بونلرك هپسي اوچ تام و بر يارم جهم دن متشكل برتك وزندر ، ايري ظن اولنسي قطيعاتك نه قدر
مهم اولديغني كوستدير .]
بودائره نك قبول ايتديكي ديكر جزؤلر : فعلن ، فمولن ، فاعلن ، مفعول ، مفعولن .

۲ — دائرۂ متفقہ [ایکی تمام و بر یارم حجہ] . — — — — — . مفعول دیگر اجزائے
فاصلہ سر تکرار لافایلیں اجزائی : فمولان [بحر متقارب] ، فاعلان [متدارک] ، مستعملات .
فعلن ، مفاعیل ، مستعقلان ، فاعلاتن ، مستعقلاتن .

۳۔ — برنجی دائرہ دن مشتق درت مقاعان طرزی [برتام بریارم]
 فاصلہ سر تکرار لانا بیلن اجزاسی ... علن ، فعل ، مقاعان ، فاعلات .
 دیگر جزو لری ... فاعان ، فعول ، مفاعلات .

۴ — کذا برنجی دائرہ میں مشتق دوت فعلاتن طرزی [ایکی یارم ایکی تام] .. — — ..

فاصلہ سے تکرار لاتا ہیں اجزائی .. فعلاتن ، مقتعلن ، مفعولہ ، مفاعیل .
 دیگر جزوئی : فع لن ، فعلن ، فاعل ، مفعول ، فعالات ، مقتعلات ، مستعقلن .
 ہ — ایکسچی دائرہ دن مشتق درت فعلن طرزی [ایکی یارم برقام] .. — .. — .. — ..

—...—
فاصلہ سز تکرار لانہ پیلر . اجزائی ... فاعل ، فعل ، فاعل ، متاعلتان .

اجزائی : فم ، فطن ، مفعولن مفعولاتن .

بسیط اوله رق ممزوج دائره لر :

۱ — دائره مختلفه : یوقاریکی اوج نومروایله دوت نومرولی طرزك تکرار لایانین اجزاسندن مساوی جهلی اولانلری آنوب برلشدیریلهرک یا بیلیمش هیئتک تکرارندن حصوله کلیر . بک مقبول اصول . برنجی شکل : — [مفاعیل فاعلاتن] هیئتک تکرار یله ، بحر محبت :

مفاعیل فاعلاتن مفاعیل فاعلن . — — — — — فاعلاتن جزؤلک نصف اخیرندن باشلانیرسه [مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن] وزنی فاعلاتندن باشلانوب اوج جزؤ آلیرسه [فاعلاتن مفاعیل فاعلن] وزنی اولور .

بودائره ک تکرار لایانین اجزاسی : [مستفعلن مفاعیل] [فاعلات مفاعیل] [مفاعلاتن فاعلن] [مستفعلن فاعلات] و بونلرک [فاعلات مفاعیل] کی شکل معکوسلری . ایکنجی شکل : — [مفعوله فاعلات] غروبک تکرار یله :

[مفعول مفاعیل فاعلن وزنی] — — — — — [— — — — —] — — — — —

نه بیان حاله جرأت ، نه فراقه طاقم وار (واصف)

فاعلات فاعلاتن فاعلات فاعلاتن وزنی .

بوشکله ده تکرار لایانین اجزاسی : [مستفعلن مفاعیل] [مفاعیل مفاعیل] [فاعلات مفعوله] [و فاعلاتن فاعلات کی بونلرک معکوسی .

اوچنجی و دردیجی شکل : — [مفاعیل مفعوله] [و فاعلات فاعلاتن] ترتیبده یارم جهل برطرفه و تام لر برطرفه بیخیلدیغندن قولانیلما مش .

بشنجی شکل . — فاعل جزؤ یله عان دن متشکل : متفاعیل ، و بونک معکوسی اولان : مفاعیلن وزنلری [اصلاح ایدیلهرک قولانیلابییر]

۲ — دائره مؤلفه و متفقه کذا بوطر زده مزجی : [مفاعیلن فاعلن فاعلن]

حامدک ، [صاچی پڑم زده برقیز ، برهنه پای وی خواب

کیدردی چشمه ساره ، آلدنه کوزه آب] بدینده اولدینی کی .

قبول ایتدیکی تکرار لر : [مفاعیلن فاعلن] [مفعولان مفاعیل] [متفعلن فاعلن] [فاعلاتن فاعلن] [مستفعلن مفعول] [مفعولات مفعول] [فاعلن فاعلاتن]

ایکنجی شکل . — [مستفعلن فاعلن] مثلاً فضولینک :

بیلدی تمام عالم کیم دبرد مند عشقم

یارب هنوز عالم بیانمزنی اوله یارم

تکرار لایان جزؤلری : [فاعلن مفاعیلن] [مفعول فاعلاتن] [مفاعیلن مفعولن] [فاعلات مفعولان]

اوچنجی شکل : — [مفعول مفاعیلن] غیر منتظمدر قولانیلماز .

۳ — بسیط دائره لک ذرت ویا اوج نومروایله بر ویا ایکی نومرولیلری آهنگاری مختلف

اولسندن بک مزج ابدلر . آلتی ایله بر والی ایلمک ایکنیک مزجندن یته یازدیغمز هیئتله طوغار .

بش و دوت نومرولک مزجی ده باشقه بر آهنگ یایماز .

مهرک مزج

ایکی بوجوق عجه به قدر اولان پارچهلرک مزجندن نه بویازدیغمز هیئتلرک هان عینی چیقار. دها
فضله عهلی اقسامک مزجی، مصراعده دکل منظومه ده آهنگ تأمین ایده بیلدیکندن مستزاد او طرزی
دیمکدر.

— مستزاد یا یق ایچون قاعده لر —

هانی هندسه ده بر اصول وارددر: نقشده قطرلری مختلف دائره منحیلری مزج ایدرکن زاویه
حاصل ایتمه لری ایچون التصاق نقطه منده هرایکی دائره نک مماس وقطرلری انطباق ایته لیدر... دیرلر.
زده ده یا بیلاجق ودر:

۱ — ایکی وزن مزج اولونایلمک ایچون اجزاسندن لا اقل ایکی تام عهلی جزؤلری مشترک
اولمیدر. ایشه بروزندن اوته کنه آتارکن بومشترک جزئی مستزاد یا ملیدر.

۲ — وزن دکیشدیرلمدیکی حالد ورنک اطرادینی دکیشدیرمک ایچون مستزاد یا بیلیورسه
بونلرکده قطعیا اوبحرک تک جزؤندن اولسی ایجاب ایتدیکی کی و وزنک آهنگی نه طرزده سیر
ایدیورسه اوکا مخالف اولمالیدر. تعبیر آخرله وزنک باشندن برقم نهایتندن برقم آلتوب اکلنرک
مستزاد یا بیلاماز آجق اوزرندن مختلف اوزونلده برتام قسم کسه بیلیرسکز. بونده ده تقطیطر اوته کی
مصراعده فاصل بر طرزده کیدیورسه یا اونک عینی ویا مجاوری اولمیدر. (تمامیله بیتهدی)
رشید شریا

بلغارستانده فرقه لر و سیاسی جریان

بلغارستانک ترکیادن انفکاکندن صکره و برجی مجلس ملی زماننده بلغارستانده تشکل ایدن ایکی
سیاسی فرقه دن بریسی محافظه کار یا خود اختیارلر پارتیسی درکه بو بو فرقه دن (غره قوف) (ناچوویج)
(بورنوف) (ایقونوموف) و صکره لری (استوئیلوف) یتشمشدر. ایوم بونلرک چوغی بر حیات دکلدر.
ایکنجیسی: لیبرال یا خود کنجیلر پارتیسی اولوب (زانقوف) (اسلاوه یقوف) (قره وه لوف)
ودها صوکره لری (استانبولوف) و (رادوسلاووف) طرفندن اداره ایدلمکده ایدی. لیبرالر دها
بلغار و صرب محاربه سندن مقدم بر طاقم داخلی و شخصی اسبابدن طرلانی ایکی حزبه آیرلمشلردی.
بونلردن برینک ریاستنده (زانقوف) دیگرینک ایسه (قره وه لوف) و (اسلاوه یقوف) و (استانبولوف)
بولنیورلردی. صرب و بلغار محاربه سنی متعاقب (کیناز آلکساندر باتنبرغ) دن ممنون اولیان بعض
کیمسه لر طرفندن ایقاع ایدیلن ۹ آغستوس حادثه سندن صکره ضابطان، دیپلوماتلر و مفرط روس
مجبوری ایله (قره وه لوف) و (استانبولوف) آره منده وقوعه کلن مجادلر طولانیسیله سابق لیبرال
پارتیسندن اوچ حرب تشکل ایتشدی.

(زانقوف) ایله (قره وه لوف) روسیه طرفداری اولوب (استانبولوف) ایسه بولغارستانک
استقلالی اوغورنده مجادلانده دوام ایدرک آلمانیا و آوتریا مجارستان و ترکیا حکومتلرینک دوستلرینی
تأمین وادامه به چالیشمشدی. استانبولوفه کانه به قدر بولغارستانده اوروپای مرکزی دولتلرینک
دوستلرینی تأمین ایتک فکر ی بلغار رجال سیاسی سندن کیمسه بی اشغال ایتمه مشیدی. هنوز موثر
اقتداری ترک ایدن موسیو دوقتور (رادوسلاووف) ده (استانبولوف) ایله مدت مدیده برلکده
چالیشقدن صکره بعض مسائل داخلیله طولانیسیله یکدیگرندن آیرلمشلسده سیاست خارجیده نهاته قدر